

الگوهای تحقق کنش گفتاری عذرخواهی درمیان فراگیران زبان انگلیسی به عنوان زبان خارجی ایرانی، روسی و

گویشوران زبان انگلیسی: یک مطالعه بین فرهنگی

1 سید محمدرضا عادل، دانشیار زبانشناسی کاربردی (آموزش زبان انگلیسی)، گروه زبان و ادبیات انگلیسی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران / دانشیار زبانشناسی کاربردی (آموزش زبان انگلیسی)، گروه زبان و ادبیات انگلیسی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه حکیم سبزواری، سبزوار، ایران (نویسنده مسئول)

[HTTPS://ORCID.ORG/0000-0002-1136-8973](https://orcid.org/0000-0002-1136-8973)

2 فاطمه اکبری، دانشجوی دکتری آموزش زبان انگلیسی (زبانشناسی کاربردی)، گروه زبان و ادبیات انگلیسی، دانشکده

ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه حکیم سبزواری، سبزوار، ایران

[HTTPS://ORCID.ORG/0000-0002-1647-0483](https://orcid.org/0000-0002-1647-0483)

چکیده

این مطالعه به عنوان بخشی از پروژه الگوهای تحقق کنش گفتاری بین فرهنگی، به دنبال بررسی راهبردهای عذرخواهی^۱ مورد استفاده دانشجویان ایرانی و روسی است که زبان خارجی را در بافت‌های رسمی و غیررسمی می‌آموزند. افزون بر آن، هدف این تحقیق کشف تأثیر فاصله اجتماعی و تسلط اجتماعی بر فراوانی راهبردهای عذرخواهی و تشدید کننده‌های درونی در زبان‌های روسی، فارسی و انگلیسی است. در این بررسی ۸۴ شرکت‌کننده در دو موقعیت ایفای نقش عذرخواهی شرکت کردند و سپس طبق طبقه‌بندی مقوله عذرخواهی بلوم-کالکا، هوس و کاسپر کدگذاری شدند و مورد تحلیل قرار گرفتند. نتایج نشان داد که فراگیران زبان‌های خارجی فارسی و روسی در مقایسه با گویشوران زبان انگلیسی از ساختارهای کاربردشناختی فرمول دار بیشتری استفاده کردند که بیشترین فرمول

apology strategies^۱

معناشناختی عذرخواهی مورد استفاده در زبان فارسی، ابزارهای نشان دهنده کنش منظوری (IFID) و در زبان روسی ابزار توضیح یا بیان علت است. همچنین، ارزش متغیرهای خارجی بافت بر فراوانی تشدید کننده‌های درونی در موقعیت های مختلف تأثیر داشت. افزون بر آن، مفاهیم ضمنی حاصل از این مطالعه برای ارتباطات درون فرهنگی مورد بحث و نظر قرار گرفت.

کلید واژه‌ها: الگوهای تحقق کنش گفتاری عذرخواهی- مطالعات بین فرهنگی- راهبردهای عذرخواهی- موقعیت اجتماعی

۱. مقدمه

ارتباط مؤثر، نیاز به چیزی بیش از دانش گرامر و واژگان دارد. اگر فراگیران خارجی زبان انگلیسی^۲ (EFL) دارای مهارت‌های ضروری زبان باشند، باید معنای عملکردی و شناختی زبان را نیز درک نمایند (کوهن، ۱۹۹۶). دانشجویان خارجی زبان انگلیسی نه تنها باید بدانند چه می‌گویند، بلکه باید بدانند که چگونه، چه موقع و خطاب به چه کسی آن را بیان می‌کنند (هایمز، ۱۹۷۱). آنطور که لیچ (۱۹۸۳) این مساله را مورد بحث قرار داده است، کاربردشناسی^۳ شامل رابطه سه‌گانه ای است که به کاربر یا گویشور زبان می‌پردازد، مانند آنچه که از طریق کنش‌های گفتاری^۴ بیان می‌شوند. اصول کاربردشناختی، و نه دستور زبان، بر کاربردشناسی نظارت می‌کنند (کوهن، ۱۹۹۶).

به منظور برقراری ارتباط درون فرهنگی موفقیت‌آمیز، طرف‌های گفتگو باید معنی یک کنش گفتاری خاص در یک موقعیت فرهنگی ارایه‌شده را تشخیص دهند (اسکولون و اسکولون، ۲۰۰۱). تحقیقات در حوزه ارتباط درون فرهنگی نشان داده است که فراگیران زبان انگلیسی به عنوان زبان خارجی، باید دانش کاربردشناختی در مورد شیوه تفکر فرهنگ زبان انگلیسی را بدانند (گونزالز، چن و سانچز، ۲۰۰۱). با این حال، اغلب دانش کاربردشناختی، مانع اصلی در توانش فراگیران زبان برای ارتباطات درون فرهنگی است. اسکولون و اسکولون (۲۰۰۱) به بحث و

English as a Foreign Language (EFL)^۲
Pragmatism^۳
Speech acts^۴

نظر در این مسأله پرداختند که ارتباط موفق بین‌فرهنگی و میان‌فرهنگی به یادگیری مؤثر بودن از نظر کاربردشناختی و حساسیت بین‌فرهنگی بستگی دارد. درک کنش‌های گفتاری بین‌فرهنگی فقط یکی از چالش‌های ارتباط درون‌فرهنگی است. اخیراً شاهد افزایش چشمگیر تحقیقات بر روی اجرای کنش‌های گفتاری به ویژه در حوزه کاربردشناسی بین‌فرهنگی هستیم (کوهن، ۱۹۹۶).

اخیراً مطالعات کنش‌های گفتاری مختلفی از جمله شکایت (وی، ۲۰۲۴، عسکری و فاروگی هندوالان، ۲۰۲۰)، و درخواست (کولساوانگ و آمبل، ۲۰۲۴) در زبان‌های مختلف مورد بررسی قرار گرفته است. اما با این وجود، تحقیقات کمی، کنش گفتاری عذرخواهی را به صورت مقایسه بین‌فرهنگی مورد توجه قرار داده‌اند.

بلوم - کالکا و اولشتاین، پروژه تحقیق گفتاری بین‌فرهنگی^۵ (CCSRP) را در سال ۱۹۸۴ انجام دادند. این پروژه، کنش‌های گفتاری عذرخواهی و تقاضا را در میان پنج زبان مورد تحلیل قرار داد که در آن محدودیت‌های اجتماعی مانند فردیت، موقعیت و دیدگاه‌های بومی و غیربومی را در نظر گرفتند. بوم - کالکا و اولشتاین، الگوهای تحقیق‌یافته از جمله شباهت‌ها و تفاوت‌ها را شناسایی نمودند. این الگوها در تحقیقات بی‌شماری، که کنش‌های گفتاری عذرخواهی را در بسیاری از زبان‌های دیگر مورد بررسی قرار می‌دادند، به کار گرفته شدند (هلمز، ۱۹۹۰ و هوس ۱۹۸۸).

طبق نظر براون و لوینسون (۱۹۸۷) که بر این باور بودند که کنش‌های گفتاری همگانی هستند، مدارکی دال بر این مسأله وجود دارد که کنش‌های گفتاری در زبان‌ها و فرهنگ‌های متفاوت، بیان متفاوتی دارند (کوهن و اولشتاین، ۱۹۸۱). برای دستیابی به ارتباطات درون‌فرهنگی مؤثر، دانشجویان خارجی زبان انگلیسی نه تنها باید ارزش‌ها در فرهنگ مورد نظر را درک کنند، بلکه باید از تفاوت‌های کاربردشناختی که بر کاربرد راهبردهای کنش‌های گفتاری خاص مؤثر هستند آگاه باشند. برای تعیین الگوها و راهبردهای کلامی باید تحقیقاتی در مورد کنش گفتاری عذرخواهی در فرهنگ‌های خاص انجام شود. با این وجود، فراگیران خارجی زبان انگلیسی اغلب با درک و استفاده از کنش‌های گفتاری در کشمکش هستند که علت آن این است که به حد کافی در معرض فرهنگ این زبان قرار نمی‌گیرند.

کنش‌های گفتاری عذرخواهی در تحقیقات کاربردشناسی موضوعی آشنا است (چانگ، ۲۰۲۱، جباهی، ۲۰۱۱، لازاره، ۲۰۰۵، الزبیری و یاوز، ۲۰۱۷، المسائید و دیگران، ۲۰۱۸، الفقه و محمدزاده، ۲۰۲۱، چنوا، ۲۰۲۱،

^۵ The Cross-Cultural Speech Act Realization Patterns (CCSARP)

جوی، ۲۰۲۱، الحسبان و الشهري، ۲۰۲۲). درک این مسئله که کنش‌های گفتاری عذرخواهی چگونه در میان فرهنگ‌ها به کار می‌رود، در کاهش سوء تفاهمات در ارتباطات درون فرهنگی ضروری است. در حالی که مطالعات قبلی راهبردهای عذرخواهی را در میان گروه‌های مختلف زبانی بررسی کرده‌اند، یک تحلیل نظام مند بین فرهنگی از زبان آموزان فارسی و روسی که زبان انگلیسی را به عنوان زبان خارجی یاد می‌گیرند در مقایسه با زبان انگلیسی وجود ندارد. بنابراین هدف این مطالعه، کشف این مسأله است که چگونه فراگیران زبان انگلیسی راهبردهای عذرخواهی را تولید می‌کنند و به تحقیقات درون فرهنگی نیز کمک می‌نمایند.

تحقیق تجربی حاضر به منظور رسیدن به اهداف تحقیق، به دنبال ارزیابی این مسأله است که چگونه فراگیران زبان انگلیسی در مقایسه با گویشوران بومی زبان انگلیسی در موقعیت‌های رسمی و غیررسمی از کنش‌های گفتاری عذرخواهی استفاده می‌کنند. سوال تحقیق عبارت است از:

آیا تفاوتی در فراوانی و نوع کنش‌های گفتاری مورد استفاده فراگیران روسی و ایرانی زبان انگلیسی در مقایسه با گویشوران بومی این زبان در موقعیت‌های رسمی و غیررسمی وجود دارد؟

۲. پیشینه ادبیات

۱، ۲. چارچوب نظری: کنش گفتاری عذرخواهی^۱

کنش گفتاری عذرخواهی، ویژگی معمول در ارتباطات روزانه است و نقش اساسی در برقراری و حفظ روابط اجتماعی ایفا می‌کند. کنش گفتاری عذرخواهی از طریق راهبردهای متنوعی در میان فرهنگ‌های متفاوت به کار می‌رود و به شکل گسترده‌ای در حوزه زبانشناسی کاربردی- اجتماعی مورد مطالعه قرار گرفته است (براون و لوینسون، ۱۹۸۷). اهمیت کنش گفتاری عذرخواهی در ارتباطات بین فرهنگی و در میان مطالعات کاربردشناختی بین فرهنگی به دلیل نقش اجتماعی برجسته آنها در بازسازی و حفظ توافق اجتماعی است. هالینگ و همکاران (۲۰۱۴) ادعا می‌کنند که "راهبردهای عذرخواهی عمدتاً تجویزی هستند و مدل‌هایی را برای بازسازی تصویر یا ترمیم اخلاقی ارائه می‌دهند"

^۱ Apology Speech Act

(ص ۲۷۰). عذرخواهی در مورد اینکه قادر نباشید چیزی را انجام دهید، بیانگر پشیمانی است و به حفظ رابطه میان هم صحبت‌ها کمک می‌کند. با این حال، شیوه بیان عذرخواهی در میان فرهنگ‌ها متفاوت است. مثلاً عباراتی مانند "ببخشید، مایلم پیشنهادی داشته باشم" ممکن است مکالمه‌ای را آغاز کند یا حس همدلی با کسی که با شرایط تاسف بار روبرو است را منتقل نماید، مانند آنچه در این جمله است "متاسفم که مجبورید به شکلی دیگر عمل کنید (بارنلوند و یوشیوکا، ۱۹۹۰).

محققان برای درک کامل جنبه‌های مختلف عذرخواهی، تعاریف و طبقه‌بندی‌های متفاوتی از راهبردهای عذرخواهی ارائه داده‌اند. به عنوان مثال، گافمن (۱۹۷۱) پیشنهاد می‌دهد که عذرخواهی می‌تواند با بیان دانش خود از رفتار مناسب، بیان خجالت، همدردی با اعمال فرمان‌های منفی، انکار رفتار خود، نشان دادن تحقیر خود، پیشنهاد توبه و بخشایش و جبران و قول دادن به اینکه "روش درست" را دنبال کنند، خود را نشان دهد. گافمن (۱۹۷۱) عذرخواهی را این گونه تعریف می‌کند: تبادل‌های چارمساز که هدفشان بازبازی همکاری اجتماعی بعد از ارتکاب رنجشی واقعی یا ضمنی است. وقتی تخطی‌کننده از عملی یا گفتاری برای ارتکاب رنجش استفاده می‌کند، به عذرخواهی نیاز دارد. افزون بر آن، گافمن (۱۹۷۱) عذرخواهی را به مواردی تقسیم کرد که رنجش مجازی را با ارائه فرمول عذرخواهی جبران می‌کنند و یا مواردی که خسارت واقعی به مخاطب را جبران می‌کنند که می‌تواند پیشنهادی برای جبران خسارت باشد.

لیچ (۱۹۸۳ ص ۱۲۵) نیز عذرخواهی را به عنوان معاملاتی تعریف کرد که در آن "پیشنهاد برای اصلاح ترازنامه رابطه میان گوینده و شنونده مطرح می‌شود." نابرابری در رابطه میان گوینده و شنونده، مسئولیت گوینده برای ارتکاب جرم تلقی می‌شود که باعث آزار شنونده شده است و عذرخواهی گوینده، جبرانی برای آن است که تعادل را بازگرداند. اولشتاین (۱۹۸۹ ص ۱۵۶-۱۵۷) عذرخواهی را اینگونه تعریف می‌کند: "کنش گفتاری که قصد فراهم آوردن حمایت برای شنونده‌ای دارد که واقعاً یا بالقوه از تخلف آسیب دیده است." براون و لوینسون (۱۹۸۷) برای ارتکاب کنشی تهدیدآمیز^۷ (FTA)، چنین استدلال می‌کنند که گوینده می‌تواند بی‌میلی خود را برای برخورد با چهره منفی شنونده نشان دهد. در نتیجه، تا حدی آن برخورد را جبران نماید.

^۷ Face-threatening act (FTA)

علاوه بر آن اولشتاین و کوهن (۱۹۸۳)، شش راهبرد برای عذرخواهی پیشنهاد دادند. ابزار نشان دهنده توانایی مقصود رسانی، ابراز پذیرفتن مسئولیت برای رنجش، توجیه دلیلی برای رنجش، پیشنهاد جبران، قول دادن برای صبر به اینکه آن اتفاق دوباره نخواهد افتاد و بیان نگرانی برای فردی که رنجش دیده است. بلوم- کالکا و دیگران (۱۹۸۹) مفهوم عذرخواهی را گسترش دادند و نشان دادند که عذرخواهی می‌تواند از طریق عبارات فرمول‌دار که تأثیرش را یا کاهش می‌دهد و یا تشدید می‌کند ارائه شود. راهبردهای عذرخواهی را به پنج نوع می‌توان تقسیم کرد که دارای زیر مقولاتی به این صورت می‌باشند:

۱. ابزار نشان دهنده توانایی مقصود رسانی^۱ (IFID) که عبارات و فرمول‌های استاندارد شده هستند که به صورت صریح و آشکار عذرخواهی گوینده را منتقل می‌کنند. مثال‌های آن عبارتند از عباراتی که نشان ندامت هستند مانند "متاسفم"، بیان عذرخواهی مانند "عذرخواهی می‌کنم" و تقاضای بخشش مانند "لطفاً مرا ببخش".

۲. مسئولیت پذیری که در آن گوینده می‌پذیرد که باعث رنجش شده است که نیاز به عذرخواهی را به وجود می‌آورد. این مورد می‌تواند از طریق زیر مقولات متنوعی حاصل آید، از جمله پذیرفتن سرزنش مانند "تقصیر من بود"، بیان نقص خود مانند "من تو را ندیدم"، تشخیص حق دیگری برای عذرخواهی مانند "حق با توست" و بیان نداشتن قصد و نیت مانند "منظورم این نبود که ناراحت کنم".

۳. توضیح یا توجیه؛ عکس‌العملی رایج برای نیاز به عذرخواهی است، آنجا که گوینده تلاش می‌کند عمل خود را با توضیح دلیل رنجش که به وسیله عوامل خارجی خارج از کنترلش ایجاد شده توجیه کند مانند "ترافیک وحشتناک بود".

۴. پیشنهاد جبران؛ به موقعیت‌هایی مربوط می‌شود که آسیب یا ناراحتی به وجود آمده به وسیله رنجش را می‌توان جبران نمود. گوینده پیشنهاد می‌دهد که آسیب به وجود آمده به وسیله تخلف را جبران کند مانند "من خسارت را می‌پردازم".

^۱ Illocutionary Force Indicating Devices (IFIDs)

۵. قول صبر برای تکرار نشدن؛ هنگامی استفاده می‌شود که گوینده حس گناه شدیدی دارد و قول می‌دهد که از رفتار مشابه در آینده اجتناب کند تا مطمئن شود که رنجش دوباره اتفاق نخواهد افتاد مانند "این مسئله دوباره اتفاق نخواهد افتاد".

مقولات متمایزی برای راهبردهای مستقیم و غیرمستقیم در حوزه عذرخواهی وجود ندارد. در عوض، راهبردهای مستقیم و غیرمستقیم با حضور یا غیاب ابزارهای نشان دهنده توانایی مقصود رسانی و چهار راهبرد بالقوه که مجموعه کنش‌های گفتاری را تشکیل می‌دهند تعیین می‌شوند. افزون بر آن، تشدیدکننده‌هایی که همراه با عذرخواهی به کار می‌روند می‌توانند تأثیر خود را در زبان انگلیسی بیشتر نشان دهند.

همچنین بلوم کالکا و هوس (۱۹۸۹) یک دسته‌بندی از تشدیدکننده‌های عذرخواهی ارائه دادند که در مطالعه حاضر تغییر یافته است. طرح کدگذاری به‌روز شده شامل تشدیدکننده‌های درونی است که در فرمول‌های عذرخواهی مستقیم یا غیرمستقیم یافت می‌شود و تشدیدکننده‌های حمایتی که کاربرد راهبردهای چندگانه را در بر می‌گیرد. تشدیدکننده‌های درونی عذرخواهی شامل قیده‌های تشدیدکننده (مانند "خیلی متأسفم")، عبارات احساسی (مانند "اوه خدای من")، تشدیدکننده‌های جفتی (مانند "خیلی خیلی متأسفم")، کلمه "لطفاً (مانند "لطفاً مرا ببخش") و امید برای بخشش (مانند "امیدوارم مرا ببخشی") می‌شوند. چهار فرمول فرعی اولیه دسته‌بندی تشدیدکننده‌های CCSARP هم مشترک هستند در حالی که آخرین آنها، یعنی امید برای بخشش، یک فرمول فرعی جدید است که در تحقیق حاضر برای عبارات عذرخواهی روسی و ایرانی تعیین شده است.

به طور کلی افراد با ترکیب یک IFID با قبول مسئولیت و ارائه جبران برای آسیبی که وارد کرده‌اند می‌توانند عذرخواهی کنند. اولشتاین و کوهن (۱۹۸۳) اشاره کردند که افراد از ترکیبی از راهبردهای متنوع استفاده می‌کنند تا عمل عذرخواهی را نمایش دهند. به عنوان مثال، عذرخواهی می‌تواند شامل IFID به عنوان عمل اصلی و تأیید مسئولیت و پیشنهاد جبران به عنوان تشدیدکننده‌های حمایتی باشد، مانند "متأسفم، تقصیر من بود. قول می‌دهم به موقع آنجا باشم". راهبردهای مستقیم و غیرمستقیم به وسیله حضور یا غیاب IFID و چهار راهبرد بالقوه تعیین می‌شوند که مجموعه کنش‌های گفتاری را به وجود می‌آورند (بلوم-کالکا و همکاران ۱۹۸۹). افزون بر آن، تشدیدکننده‌های به کار رفته همراه با عذرخواهی، می‌تواند تأثیرشان را در زبان انگلیسی افزایش دهند.

۲/۲. مطالعات انجام شده در حوزه عذرخواهی (تحقیقات میدانی)

عذرخواهی، جنبه اساسی دانش کاربردشناختی فراگیران زبان دوم است که آنها را قادر می‌سازد در زبان مقصد ارتباط مؤثری برقرار نمایند. مطالعات بی‌شماری بر اهمیت عذرخواهی تأکید کرده و راهبردهای متنوعی را که به وسیله گویشوران بومی و غیر بومی به کار می‌روند، پیشنهاد داده‌اند.

یکی از این مطالعات ارزشمند، پروژه الگوهای بین‌فرهنگی تحقق کنش‌های گفتار (CCSARP) است. این پروژه، الگوهای تحقق یافته شباهت‌ها و تفاوت‌های کنش‌های گفتاری عذرخواهی که بلوم-کالکا و اولشتاین سازماندهی نمودند توصیف می‌کند. این الگوها در بررسی‌های بی‌شماری که کنش گفتاری عذرخواهی را در زبان‌های متفاوت مورد کاوش قرار می‌دهد به کار رفته‌اند (هلمز، ۱۹۹۰، هوس، ۱۹۹۸، کاسپر، ۱۹۹۷). آن گونه که اولشتاین (۱۹۸۹) پیشنهاد می‌دهد، پروژه CCSARP نشان می‌دهد که کاربرد ابزارهای نشان‌دهنده توانایی مقصودرسانی (IFID) و بیان مسؤلیت، دو راهبرد مشترک هستند که در عذرخواهی به کار می‌روند. به عبارت دیگر، معمولاً شرکت‌کنندگان، عذرخواهی مستقیم یا آشکار را بیان می‌کنند و مسؤلیت رنجش را به عهده می‌گیرند.

علاوه بر آن سیرل و سیرل (۱۹۶۹) و آستین و ارمسان (۱۹۶۲) استدلال نمودند که کنش‌های گفتاری تحت نظارت قوانین همگانی است، به این معنی که زبان‌های متفاوت، کنش‌های گفتاری متفاوت، به شیوه‌های مشابهی تولید می‌کنند. با این حال، بررسی‌های تجربی که در زبان‌های متفاوت انجام شده است، یافته‌های متناقضی در مورد همگانی بودن قوانین کاربردشناختی به دست داده است (بیلیم پر و وارگسه، ۲۰۰۰، هایمز، ۱۹۶۷، مانس و ولف سان، ۱۹۸۱، اولشتاین و کوهن، ۱۹۸۳، رینتل و میچل، ۱۹۸۹، استاک ول، ۲۰۰۲، ولف سان و همکاران ۱۹۸۹). این بررسی‌ها پیشنهادگر این هستند که زبان‌های متفاوت از اصول یا راهبردهای مجزا هنگام کاربرد کنش‌های گفتاری عذرخواهی استفاده می‌کنند که در تناقض با ادعای همگانی بودن آن‌ها است.

با این حال، تحقیق اولشتاین و کوهن (۱۹۸۳) و کوهن و اولشتاین (۱۹۸۵، ۱۹۸۱) این یافته‌ها را به چالش کشید. کوهن و اولشتاین (۱۹۸۱) اجرای عذرخواهی ۳۲ زبان آموز عبری در سطح متوسط انگلیسی و ۱۲ گویشور بومی زبان انگلیسی را در هشت سناریوی ایفای نقش^۹ بررسی نمودند. آنها دریافتند که عذرخواهی‌های عبری به ندرت

Role play^۹

راهنمدهای پیشنهاد جبران یا قول صبر که آن عمل تکرار نخواهد شد را شامل می‌شدند در حالی که این موارد در انگلیسی رایج‌تر بود. در مطالعه‌ای دیگر کوهن و اولشتاین (۱۹۸۵) عذرخواهی ۸۴ زبان آموز عبری که سطح انگلیسی شان پیشرفته بود را با ۹۶ گویشور زبان انگلیسی مقایسه و تحلیل کردند که نتایج نشان داد که تفاوت‌های بسیار کمی در کاربرد راهنمدهای کلی عذرخواهی به وسیله گویشوران بومی و غیربومی مشاهده می‌شود. با این حال، انتقال منفی از الگوهای زبان عبری به دلیل فقدان آگاهی اجتماعی و فرهنگی دیده شد.

پروژه الگوهای تحقق کنش‌های گفتاری بین‌فرهنگی (CCSARP) که به وسیله بلوم-کالکا و اولشتاین سازماندهی شده‌اند، الگوهای تحقق یافته‌ای از شباهت‌ها و تفاوت‌ها در کنش‌های گفتاری عذرخواهی را توصیف می‌کند (اولشتاین و کوهن، ۱۹۸۳). این الگوها در مطالعات بی‌شماری به کار رفته‌اند که کنش‌های گفتاری عذرخواهی را در زبان‌های متفاوت مورد کاوش قرار می‌دهند (کوهن و اولشتاین، ۱۹۸۱، اولشتاین و کوهن، ۱۹۸۳). استفاده از ابزارهای نشان دهنده توانایی مقصودرسانی (IFIDS) و بیان مسئولیت دو راهنمدهای رایج هستند که در عذرخواهی‌ها به کار می‌روند (بلوم-کالکا و همکاران ۱۹۸۹).

با این حال، تحقیق کوهن و اولشتاین (۱۹۸۱، ۱۹۸۵) این یافته‌ها را مورد چالش قرار داد. آنها، در راهنمدهای اصلی عذرخواهی میان آنچه گویشوران بومی و غیربومی به کار می‌برند تفاوت‌های کمی یافتند. اما انتقال منفی از الگوهای زبان عبری به دلیل فقدان آگاهی اجتماعی-فرهنگی یافت شد (کوهن و اولشتاین، ۱۹۸۵).

برای فهم بیشتر تفاوت‌های بین‌فرهنگی در راهنمدهای عذرخواهی، تحقیقات بی‌شماری در مورد تحقق کنش‌های گفتار به طور عام و کنش گفتاری عذرخواهی به طور خاص، در بافت‌های متنوعی انجام شده است. به عنوان مثال، پارک و گوان (۲۰۰۹)، تفاوت‌های بین‌فرهنگی را در استفاده از راهنمدهای عذرخواهی در میان دانشجویان کارشناسی آمریکایی و چینی بررسی نمودند. فچی (۲۰۰۵) کنش گفتاری عذرخواهی را در بافت زبان‌های شیلی و ایرلندی مطالعه قرار داد و دریافت که عذرخواهی، کنش گفتاری وابسته به فرهنگ بود که تحت تأثیر فاصله اجتماعی روابط قدرت برقرار شده میان شنونده و گوینده قرار می‌گرفت.

کریستین و کریستیناواتی (۲۰۲۴) از آزمون تکمیل گفتار برای تجزیه و تحلیل راهنمدهای قانون گفتار عذرخواهی در میان زبان آموزان ژاپنی استفاده کردند. آنها استراتژی‌های مشترک مانند ابراز عذرخواهی، پذیرش مسئولیت و ارائه تعمیر را پیدا کردند.

در مطالعه اخیر، دیگولی (۲۰۲۵) دقیقاً دیدگاه خود را در مورد رفتار غیرمودبانه و به طور خاص در ارتباطات برخط بین شرکت کننده های انگلیسی، ژاپنی و آمریکایی در استفاده از استراتژی عذرخواهی بیان کرد. آنها درجه قابل توجهی از تنوع بین‌زبانی در ادراک ادب مناسب یا نامناسب بودن را نشان دادند. آنها همچنین دریافتند که عبارات متا برای مشکل سازی یا تایید عذرخواهی استفاده می شود و ارزیابی های منفی اسمیت و عذرخواهی او در انگلیسی برجسته تر است.

اگر چه در مطالعه دیگری در حوزه کاربردشناسی، احمدی و حصاریان (۱۴۰۱) در بررسی ۹۸ گفتگو موضوع واکذاری سخن متوجه شدند که عذرخواهی درصد اندکی در واکذاری سخن و یا ادامه سخن داشته است، این مطالعه در حوزه کاربرد عذرخواهی به عنوان یک کنش گفتاری به تنهایی نبوده است.

چندین تحقیق، زبان انگلیسی را با زبان های متفاوتی بر حسب کنش گفتار عذرخواهی مورد مقایسه قرار داده اند از جمله تحقیقات آلمانی (هوس، ۲۰۰۰)، اسپانیایی (کافی، ۱۹۹۹)، ایتالیایی (برتوچلی پاپی و دی کریستو، ۲۰۱۰)، ژاپنی (اوهاشی، ۲۰۰۵)، چینی (ماو، ۱۹۹۴)، کردی (عبدالله، ۲۰۱۴)، استانبولی (اوزمیر و بیلدیریم، ۲۰۱۶)، اندونزیایی (ساداریانتو، ۲۰۱۴)، تایلندی (فوجاروانسیل، ۲۰۱۵)، لیبی (الحواری، ۲۰۱۲)، چکسلواکی (کواکوا، ۲۰۱۸) و کره ای (کیم و کاسپر، ۱۹۹۵). با این حال، تحقیق در مورد کنش گفتاری عذرخواهی در زبان های شرقی توجه اندکی به خود معطوف داشته است.

در مجموع، جهت بررسی ها در موضوع عذرخواهی، تمرکز بر زبان های غربی بوده است. برای درک کامل تفاوت های بین فرهنگی در راهبردهای عذرخواهی، نیاز هست که تحقیقات تا حد امکان زبان ها و فرهنگ های غیر غربی را دربرگیرد (تروسبورگ، ۱۹۹۵).

پیشینه تحقیقات، مطالعات بسیاری را در مورد تولید و درک عذرخواهی به وسیله گویشوران غیربومی انگلیسی شامل می شود اما تحقیقات معدودی در مورد زبان های فارسی و روسی به عنوان زبان های شرقی انجام شده است. بویژه در حوزه کنش گفتاری عذرخواهی در میان گویشوران زبان فارسی ایرانی و درک درون فرهنگی عذرخواهی در میان گویشوران روسی در مقایسه با گویشوران بومی انگلیسی به ندرت مطالعه ای می توان یافت. اگرچه در ابتدا زبان روسی در پروژه الگوهای تحقق کنش های گفتاری بین فرهنگی (CCSARP) گنجانده شده بود، اما در انتها از پروژه حذف

شد. بعلاوه در حالی که لارینا (۲۰۰۳) تحلیلی مقایسه‌ای از کنش‌های گفتاری متفاوت در زبان انگلیسی و روسی انجام داد، تمرکز بر کنش گفتاری عذرخواهی نبود.

عذرخواهی می‌تواند برای فراگیران زبان دوم چالش برانگیز باشد زیرا عذرخواهی مناسب برای موقعیتی خاص باید ارائه شود تا از ظاهر غیرمعدرت خواهانه جلوگیری شود (باتلر، ۲۰۰۱). متغیرهای اجتماعی مانند فاصله اجتماعی و روابط قدرت در میان فرهنگ‌ها متنوع است و بر انتخاب راهبردهای عذرخواهی اثر می‌گذارد (المسایید و همکاران، ۲۰۱۸، فحی، ۲۰۰۵، پارک و گوان، ۲۰۰۹). طبق نظر اسکولن و اسکولن (۲۰۰۱) فاصله اجتماعی به نابرابری میان شرکت‌کنندگان در یک ساختار سلسله مراتبی اشاره دارد در حالی که در روابط برابری طلب، فاصله اجتماعی وجود ندارد. براون و لوینسون (۱۹۸۷) چنین استدلال نمودند که وزن یک عذرخواهی که به عنوان تهدید وجهه تلقی می‌شود باید با توجه به سطح صمیمیت و روابط قدرت طرفین درگیر در رابطه و نیز جدیت رنجش محاسبه شود. رسمیت یک موقعیت نیز می‌تواند بر ارزیابی خطر تأثیرگذار باشد. مثلاً گویشوران انگلیسی با لهجه بریتانیایی از Hi در موقعیت‌های غیررسمی استفاده می‌کنند در حالی که گویشوران آمریکایی آن را هم در موقعیت‌های رسمی و نیز در موقعیت‌های غیر رسمی به کار می‌برند.

هدف این مطالعه، بررسی الگوهای بین‌فرهنگی تحقق عذرخواهی در میان فراگیران خارجی زبان انگلیسی یعنی فراگیران روس و ایرانی به عنوان گویشوران غیربومی زبان انگلیسی است. به ویژه، این مقاله، سه گروه از انتخاب‌های شرکت‌کنندگان در حوزه فرمول‌های معنایی بیان عذرخواهی را مورد بررسی قرار می‌دهد آن هم در موقعیت‌هایی که طبق موقعیت اجتماعی و فاصله‌ی قدرت اجتماعی متفاوتند آنطور که براون و لوینسون (۱۹۸۷) و اسکولن و اسکولن، (۲۰۰۱) تعریف کرده‌اند.

مطالعه حاضر، شکاف‌های موجود در پیشینه مطالعات را خطاب قرار داده و کاربرد راهبردهای عذرخواهی در بافت‌های فرهنگی متفاوت را روشن می‌سازد.

۳. روش شناسی

۱/۳. طرح تحقیق و شرکت کنندگان

از ۸۴ دانشجوی شرکت کننده در این تحقیق، ۲۸ نفر ایرانی، ۲۸ نفر روس زبان و ۲۸ نفر گویشور بومی زبان انگلیسی^{۱۰} (ENS) ساکن در کالیفرنیا و کانادا بودند. شرکت کنندگان روسی و شرکت کنندگان ایرانی تنها به زبان مادری صحبت می‌کردند و انگلیسی را به عنوان زبان خارجی می‌آموختند. به منظور فراهم آوردن داده‌های معتبر تمامی شرکت‌کنندگان از سطح مهارت یکسان در زبان انگلیسی (براساس CEFR^{۱۱} بین سطح B1, B2) انتخاب شدند. با توجه به جنسیت، ۵۵ درصد شرکت‌کنندگان مرد و ۴۵ درصد زن بودند. انتظار می‌رفت که آنها با ساختارهای عذرخواهی آشنا باشند. سه گروه، پیشینه فرهنگی متفاوتی داشتند. سن شرکت کنندگان از ۲۲ سال تا ۳۰ سال بود. از نظر جنسیت ۲۹/۱ درصد همه شرکت کنندگان مرد و ۷۱/۱ درصد زن بودند. حوزه مطالعه آنها شامل انگلیسی، علوم سیاسی، تاریخ، تجارت، روانشناسی، جامعه‌شناسی، فیزیک و زیست‌شناسی بود (جدول یک را ببینید).

جدول ۱

اطلاعات آماری شرکت کنندگان				
شرکت کنندگان	سن	جنسیت	تحصیلات	تعداد
روسی EFL	۲۵-۲۰	مرد: ۵۵ درصد	BA	۲۸
ایرانی EFL	۲۲-۱۸		BA	۲۸
گویشور بومی زبان انگلیسی (ENS)	۲۷-۲۰	زن: ۴۵ درصد	BA	۲۸
جمع				۸۴

۲/۳. ابزار استنباط داده‌ها

ایفای نقش که در بررسی حاضر به کار رفت، داده‌های گفتاری و نوشتاری فراهم آورد که در آن حداقل دو شرکت کننده در تعامل اجتماعی را دربرمی‌گرفت. کروکال و ساندروز (۱۹۸۹:۱۵) چنین استدلال کردند که ایفای نقش را می‌توان چنین تعریف کرد: "یک فعالیت اجتماعی یا انسانی که در آن شرکت کنندگان نقش‌های مشخص شده را بر عهده می‌گیرند و عمل می‌کنند که اغلب در یک چارچوب اجتماعی از پیش تعریف‌شده یا طرح موقعیتی می‌باشد (یک سناریو)".

^{۱۰} English native speaker

^{۱۱} The Common European Framework of Reference for Languages (CEFR)

طبق نظر کاسپر و دال (۱۹۹۱) ایفای نقش‌ها دو نوع هستند: ایفای نقش بسته که در آن شرکت کنندگان به یک موقعیت ایفای نقش یک طرفه پاسخ می‌دهند، بدون اینکه پاسخی از یک طرف صحبت دریافت کنند و دوم ایفای نقش باز که نقش‌های طرف‌های صحبت را مشخص می‌کند اما جریان و نتایج مکالمه از پیش تعیین نمی‌شود. در طول یک تعامل ایفای نقش، از شرکت کنندگان خواسته می‌شود تا به توصیف گوش دهند و مانند اینکه در موقعیت واقعی هستند به آن پاسخ دهند. مهم اینکه در موقعیت‌های قابل مقایسه، ایفای نقش ویژگی‌های کاربرشناختی مورد تحقیق را با فراوانی زیاد استخراج می‌کند.

برای بررسی حاضر اپلیکیشن‌های تلگرام و لینکدین مورد استفاده قرار گرفتند تا داده‌ها را از شرکت کنندگان در ایفای نقش جمع‌آوری کنند. آگاهی‌بخشی به شرکت کنندگان درباره هدف مطالعه و فاصله اجتماعی در نظر گرفته شده به وسیله طرفین صحبت، انجام شد. این اطلاعات توسط دستورات شفاهی ارائه شده است. از آنها خواسته شد که در سناریوهای شفاهی از پیش طراحی شده شرکت کنند. آنها به فایل صوتی گوش دادند و پاسخی به انگلیسی فراهم آمد. پاسخ‌ها برای هر موقعیت به طور جداگانه ثبت شد. این نوع گردآوری داده‌ها شبیه کلام طبیعی است و داده‌های طبیعی استخراج می‌کند. به دلیل رویکرد بین‌فرهنگی مطالعه حاضر، طرح کدگذاری که CCSARP (بلوم-کالکا و هوس، ۱۹۸۹) ارائه داده بودند، برای بررسی راهبردهای عذرخواهی به کار رفته توسط فراگیران روسی و ایرانی زبان انگلیسی و گویشوران بومی زبان انگلیسی مورد استفاده قرار گرفت.

دو موقعیت از بکوپس و دوال (۲۰۰۸) اتخاذ شد و بر حسب موقعیت و نیز قدرت و فاصله اجتماعی تغییر کرد (براون و لوینسون، ۱۹۸۷). تسلط اجتماعی (+|-Power) و فاصله اجتماعی (+|- Distance) دو متغیر خارجی بافت محور بودند که محققان باید بیشتر به آنها توجه می‌کردند. آنها در مطالعه حاضر ارزش‌گذاری شدند. ابزار ایفای نقش به کار رفته در بررسی حاضر دو موقعیت را شامل می‌شد. در موقعیت اول طرفین صحبت یکدیگر را نمی‌شناختند (+Distance) و مخاطب (استاد دانشگاه) بر عذرخواهی کننده (دانشجو) تسلط داشت (+Hearer power): دانشجو کتابی را از استاد قرض گرفته بود اما فراموش کرده بود آن را به موقع بازگرداند. این یک موقعیت رسمی بود که در آن رابطه اجتماعی و قدرت بین دانشجو و استاد نابرابر بود. در موقعیت دوم، بالعکس، طرفین صحبت دوستان صمیمی بودند و یکدیگر را می‌شناختند (-Distance) و هیچ یک از آنها بر دیگری تسلط نداشت (-Power): دانشجو برای ملاقات دیر کرده بود. دوستش مدتی منتظرش مانده بود. این موقعیت، موقعیتی غیررسمی بود و هر دو طرف صحبت

در فاصله اجتماعی و قدرت یکسان بودند. موقعیت قبلی از نظر قدرت و فاصله اجتماعی میان دانشجو و استاد نامتقارن بود و موقعیت دوم متقارن بود، زیرا هر دو طرف صحبت از فاصله اجتماعی و قدرت یکسان برخوردار بودند. به شرکت‌کنندگان آموزش داده شد تا به سوال " در این موقعیت چه می‌گویید؟" در پایان هر سناریو پاسخ شفاهی بدهند. براساس نظر چندین متخصص، منطق زیربنای انتخاب این موقعیت‌های خاص، رایج بودن آنها میان فراگیران خارجی زبان انگلیسی در دانشگاه یا موقعیت مشابه بود.

۳/۳. تحلیل داده‌ها

داده‌های ثبت شده به صورت نوشتاری در آمد و دو محقق کدگذاری دوگانه انجام دادند. بعد از بررسی تمام پاسخ‌ها، داده‌ها مورد تحلیل قرار گرفت. مطالعه حاضر به طور خاص تنها رفتار گوینده در موقعیت ایفای نقش عذرخواهی را تحلیل نمود. داده‌ها ابتدا با استفاده از طرح کدگذاری CCSARP (بلوم-کالکا و هوس، ۱۹۸۹) مورد تحلیل قرار گرفتند (جدول ۲). متعاقباً، داده‌ها دوباره برای تعیین فراوانی دو تشدید کننده، در دو موقعیت مورد تحلیل قرار گرفتند.

جدول ۲

راهبردهای عذرخواهی براساس بلوم-کالکا، هوس و کاسپر (۱۹۸۹)	
راهبردها	مثال
۱. ابزارهای نشان دهنده توانایی مقصود رسانی	متاسفم.
۲. پذیرش مسولیت	تقصیر من بود.
۳. توضیح یا توجیه	ترافیک سنگین بود.
۴. پیشنهاد جبران	خسارت را می پردازم.
۵. قول صبر و شکیبایی	دوباره اتفاق نخواهد افتاد.

نهایتاً داده‌ها با استفاده از SPSS نسخه ۲۶ تحلیل شد تا فراوانی راهبردهای مورد استفاده گویندگان را نشان دهد.

۴. نتایج

راهبردهای عذرخواهی که گروه‌ها در دو موقعیت به کار گرفتند بر حسب متغیرهای اجتماعی-زبان شناختی (قدرت و فاصله) طبقه‌بندی شده و طبق دسته‌بندی اصلی و فرعی بلوم-کالا و همکاران (۱۹۸۹) در کنش‌های گفتاری عذرخواهی

و دسته‌بندی دوتشدید کننده، مورد تحلیل قرار گرفتند. عدد کلی فراوانی راهبردهای عذرخواهی به کار رفته در موقعیت‌های مورد نظر برای هر گروه فراهم آمد.

۱/۴. راهبردهای عذرخواهی مورد استفاده سه گروه

شرکت کنندگان در هر یک از دو موقعیت یک پاسخ شفاهی دادند که بر حسب راهبردهای عذرخواهی متفاوت بودند. جدول ۳ و ۴ به ترتیب فراوانی و توزیع پنج راهبرد عذرخواهی مشخص شده را در داده‌های ایفای نقش در میان سه گروه و در دو موقعیت رسمی و غیر رسمی نشان می‌دهند.

جدول ۳

فراوانی (f) راهبردهای عذرخواهی بکاررفته توسط سه گروه در موقعیت های رسمی					
ENS		روسی		فارسی	
%	f	%	f	%	f
۵۰%	۱۲	۶۱/۱%	۲۲	۵۷/۷%	۲۹
۴/۲%	۱	۲/۷%	۱	۵/۵%	۳
۴۱/۶%	۱۰	۳۰/۵%	۱۱	۲۴/۷%	۱۳
۴/۲%	۱	۵/۵%	۲	۵/۵%	۳
۰/۰%	۰	۰/۰%	۰	۱۱/۱%	۶
۱۰۰%	۲۴	۱۰۰%	۳۶	۱۰۰%	۵۴
راهبردهای عذرخواهی					
IFID					
پذیرش مسئولیت					
توضیح یا توجیه					
پیشنهاد جبران					
قول صبر و شکیبایی					
مجموع					

جدول ۴

فراوانی (f) راهبردهای عذرخواهی بکاررفته توسط همه شرکت کنندگان در موقعیت های غیر رسمی					
ENS		روسی		فارسی	
%	f	%	f	%	f
۳۸/۸%	۷	۴۸/۳%	۱۵	۶۶/۶%	۲۰
۱۱/۲%	۲	۱۲/۹%	۴	۳/۳%	۱
۵۰%	۹	۳۵/۴%	۱۱	۲۳/۳%	۷
۰%	۰	۰%	۰	۶/۶%	۲
۰%	۰	۳/۲%	۱	۰%	۰
۱۰۰%	۱۸	۱۰۰%	۳۱	۱۰۰%	۳۰
راهبردهای عذرخواهی					
IFIDs					
پذیرش مسئولیت					
توضیح یا توجیه					
پیشنهاد جبران					
قول صبر و شکیبایی					
مجموع					

در مجموع شرکت کنندگان فارسی و روسی تمایل داشتند که از راهبردهای متنوع‌تری نسبت به گویشوران بومی انگلیسی استفاده کنند. با این حال، تعداد راهبردهای به کار رفته بین یک و سه در هر پاسخ و در هر موقعیت متنوع بود. در زبان‌های فارسی و روسی فراگیران زبان انگلیسی تمایل داشتند که مستقیم یا غیر مستقیم عذرخواهی کنند، همانطور که در دیگر زبان‌های مورد مطالعه در پروژه CCSARP مشاهده می‌شود. عذرخواهی‌های مستقیم از طریق فعل‌های کنشی مانند "معذرت می‌خواهم" ارائه می‌شوند، در حالی که عذرخواهی‌های غیر مستقیم با قبول مسئولیت برای رنجش، پیشنهاد جبران برای خسارت ایجاد شده، یا قول اینکه در آینده رخ نخواهد داد تولید می‌شوند.

همگام با اولشتاین و کوهن (۱۹۸۳) پرتکرارترین راهبرد عذرخواهی به کار رفته به وسیله شرکت کنندگان ایرانی و روسی، عذرخواهی بود. با این حال، تفاوت‌های معمولی در فراوانی کاربرد آن در موقعیت‌های رسمی و غیر رسمی مشاهده شد. فراگیران ایرانی و روسی عموماً تمایل بر آن داشتند که به طور مستقیم با یک فعل کنشی عذرخواهی یا یک عبارت IFID یا در موقعیت رسمی (روس‌ها: ۵۷/۷ درصد و ایرانی‌ها ۶۱/۱ درصد) یا در موقعیت غیر رسمی (روس‌ها: ۴۸ درصد و ایرانی‌ها ۶۶/۶۶ درصد) عذرخواهی کنند. از طرف دیگر، گویشوران بومی انگلیسی تمایل داشتند به طور مستقیم در موقعیت‌های رسمی (۵۰ درصد) و به طور غیرمستقیم در موقعیت‌های غیررسمی (۳۸/۸ درصد) عذرخواهی کنند. تحلیل‌ها نشان داد که توافقی میان سه گروه شرکت کننده به نفع پیشگامی موقعیت‌های IFID به عنوان کنش اصلی وجود دارد. این مسئله، نشان دهنده این است که ایرانی‌ها، روسها و گویشوران بومی زبان انگلیسی هنگامی که فکر می‌کنند که پاسخ‌هایشان به مخاطب بعنوان عذرخواهی تفسیر نشود، تمایل دارند به طور مستقیم عذرخواهی کنند. این یافته‌ها قابل توجه هستند زیرا تمامی شرکت کنندگان دارای این آگاهی بودند که در هر عذرخواهی، استفاده از IFID اجباری است و "متاسفم" رایج‌ترین راهبرد عذرخواهی مورد استفاده بود.

در مورد دومین راهبرد عذرخواهی یعنی مسئولیت‌پذیری، مشخص شد که برخی شرکت کنندگان به ندرت مسئولیت رنجش را در سه زبان می‌پذیرند. به عبارت دیگر، راهبردهایی که قبول مسئولیت را بیان می‌کردند کمتر از IFIDها متعارف بودند. همانطور که در جدول ۳ نشان داده شده است از ۱۰۰ درصد فرمول‌های عذرخواهی که به عنوان کنش اصلی در موقعیت‌های رسمی ارائه شده‌اند فقط ۵/۵ درصد در فارسی، ۳۲/۷ درصد در روسی و ۴/۲ درصد در میان گویشوران بومی انگلیسی در مقایسه با IFID شامل مسئولیت‌پذیری می‌شدند. افزون بر آن، آنطور که در جدول ۴ آمده است، در موقعیت‌های غیررسمی، فراگیران روسی (۱۲/۹ درصد) و گویشوران بومی زبان انگلیسی (۱۱/۲ درصد)

برای رنجش مرتکب شده قبول مسئولیت کردند که بیش از آنچه که در میان فراگیران ایرانی مشاهده می‌شد (۳/۳ درصد) بود.

گویشوران زبان انگلیسی سومین راهبرد، یعنی توضیح یا توجیه را، به شکل مکرری در موقعیت‌های رسمی و غیررسمی (به ترتیب ۴۱/۶ درصد و ۵۰ درصد) نسبت به فراگیران ایرانی و روسی به کار بردند (ر.ک. جدول ۳ و ۴). آنها منبع رنجش را توضیح دادند (مثلاً "تلفنم همراه نبود") تا رنجش را توجیه کنند. به علاوه در میان پاسخ‌های شرکت کنندگان، پیشنهاد جبران و قول برای تکرار نشدن در آینده در دو موقعیت به ندرت مورد استفاده قرار گرفتند (جدول ۳ و ۴). در نتیجه به نظر می‌رسد شناسایی تجلی همگانی شیوه انتخاب راهبرد با ادعای بلوم-کالکا، هوس و کاسپر (۱۹۸۹) سازگار باشد که مدعی بودند توضیح یا توجیه رایج‌ترین راهبرد است. توضیح یا توجیه، در واقع در مرکز کنش گفتاری عذرخواهی در تحقیق است و ارتباط کلامی را نشان می‌دهد که معمولاً برای انجام یک نقش ارتباطی خاص به کار می‌رود. با این حال، شرکت کنندگان بومی زبان انگلیسی از عبارات مستقیم کمتر از شرکت کنندگان فارسی و روسی زبان استفاده کردند. تمایل آنها بر این بود که از دیگر مقولات و راهبردهای عذرخواهی استفاده کنند. این یافته در راستای ادعای محققان دیگری است که تحقیقاتی در موضوع عذرخواهی انجام داده‌اند (اولشتاین، ۱۹۸۹، والمر و اولشتاین ۱۹۸۹، ژانگ، ۲۰۰۶، و اوکومورا و وی، ۲۰۰۰).

چهارمین راهبرد، یعنی قول صبر و شکیبایی، در میان گویشوران بومی زبان انگلیسی، در موقعیت‌های رسمی و غیررسمی، به کار نرفت. اما فراگیران ایرانی فقط در موقعیت‌های رسمی (۱۱/۱٪) و فراگیران روسی در موقعیت‌های غیر رسمی (۳/۲٪) راهبرد قول صبر و شکیبایی را به کار بردند (ر.ک. جدول ۳ و ۴).

همانطور که نتایج نشان می‌دهد، انتخاب راهبردهای عذرخواهی در میان گویشوران بومی زبان انگلیسی و فراگیران روسی به احتمال زیاد به وسیله متغیرهای اجتماعی مانند تسلط اجتماعی و فاصله اجتماعی تعیین می‌شود. در مورد تشدید کننده‌های درونی و حمایتی، سه گروه معمولاً عذرخواهیشان را با یک عبارت تشدید کننده مانند "بسیار متاسفم" شروع می‌کردند و با تشدید کننده حمایتی ادامه می‌دادند مانند "قول می‌دهم دوباره به موقع آنجا باشم". تحلیل نشان داد که قیدها و کلمه "لطفاً" در عبارات عذرخواهی شرکت کنندگان در سه زبان، هم در موقعیت‌های رسمی و هم غیر رسمی، بالاترین فراوانی تشدید کننده‌های درونی را داشت. بویژه در فارسی، تشدید کننده‌های قیدی و "لطفاً" به ترتیب ۵۶ درصد و ۴۴/۴ درصد محاسبه شدند. در روسی آنها به ترتیب ۵۰ درصد و ۵۸ درصد بودند و در انگلیسی به

ترتیب ۵۸ درصد و ۳۰ درصد بودند (جدول ۵). تحلیل نشان داد که درجه شدت بخشی، تحت تأثیر متغیرهای اجتماعی در دو موقعیت بود. به عبارت دیگر، گویشوران بومی زبان انگلیسی از تشدید کننده‌های درونی بیشتری برای دوستان نزدیک خود استفاده کردند. به عبارت دیگر شرکت کنندگان روسی و ایرانی تشدید کننده‌های درونی بیشتری با استادشان به کار بردند. آنطور که جدول ۵ نشان می‌دهد، بالاترین تعداد تشدید کننده، برای دوستان نزدیک استفاده شده است (بجز روسی، جدول ۵).

جدول ۵

فراوانی (f) توزیع تشدیدکننده‌ها بوسیله همه شرکت کنندگان

تشدیدکننده های درونی	ایرانی		روسی		انگلیسی			
	موقعیت غیررسمی	موقعیت رسمی	موقعیت غیررسمی	موقعیت رسمی	موقعیت غیررسمی	موقعیت رسمی		
f	%	f	%	f	%	f		
تشدیدکننده های قیدی	۹	۵۶%	۱۲	۴۴/۴%	۶	۵۰%	۶	۳۰%
عبارات احساسی	۳	۱۸/۷%	۰	۰%	۰	۰%	۰	۰%
تشدیدکننده های دوگانه	۴	۲۵%	۰	۰%	۲	۱۶/۷%	۰	۰%
کلمه "لطفا"	۲	۱۲/۵%	۱۰	۳۷/۰%	۳	۲۵%	۶	۳۰%
امید برای بخشش	۰	۰/۰%	۵	۱۸/۶%	۱	۸/۳%	۸	۴۰%
مجموع	۱۶	۱۰۰%	۲۷	۱۰۰%	۱۲	۱۰۰%	۲۰	۱۰۰%

آخرین تشدید کننده‌ای که محققان به عنوان تشدید کننده درونی بالقوه در فارسی و روسی مشخص نمودند، "امید به بخشش" بود که فراوانی صفر درصد در موقعیت‌های غیررسمی و ۸/۳ درصد در موقعیت‌های رسمی در زبان فارسی و فراوانی ۱۸/۶ درصد در موقعیت‌های غیررسمی و ۱۱/۷ درصد در موقعیت‌های رسمی در زبان روسی داشت. از طرف دیگر، گویشوران بومی زبان انگلیسی از این تشدیدکننده در موقعیت‌های رسمی، بیشتر استفاده کردند که در موقعیت‌های غیررسمی ۱۲ درصد و در موقعیت‌های رسمی ۴۰ درصد بود.

برای شرح بیشتر این یافته‌ها، مثال‌های حاصل از داده‌ها فراهم آمد. در زبان فارسی، دانشجو برای دیر کردن از استادش معذرت‌خواهی می‌کند و توضیح می‌دهد که راهی برای مطلع کردن استاد درباره تاخیر نداشته است. در روسی فرد برای دیرکردن عذرخواهی می‌کند و توضیح می‌دهد که تلفن نداشته است تا با فرد دیگر تماس برقرار کند. در انگلیسی دانشجو از استادش به خاطر دیر آمدن عذرخواهی می‌کند و توضیح می‌دهد که موبایلش همراهش نبوده است. نتایج همچنین نشان داد که رایج‌ترین ترکیب از راهبردهای عذرخواهی، استفاده از صورت‌های خطاب (مانند عزیز، استاد) است که پس از آنها IFID ها (هویت‌های فرمولی تشدیدکننده) همراه با توضیح یا توجیه به عنوان تشدیدکننده حمایتی می‌آید. این مسئله به این معناست که اکثر عذرخواهی‌ها از ترکیبی از راهبردهای مختلف تشکیل شده‌اند، نه اینکه در مقولات مستقل بگنجد. پشیمانی، زیر مقوله IFID عبارتی نوعی به کار رفته درسه زبان بود (متاسفم، ببخشید). علاوه بر آن، پس از هر عبارتی در مورد ندامت، توجیهی یا توضیحی از رنجش ایجاد شده به وسیله عوامل خارجی که فراتر از حوزه کنترل طرف صحبت بود می‌آمد (مثلاً موبایلم همراه نبود). دیگر یافته جالب این بود که گروه فارسی زبانان از کلمه خداوند برای تشدید عذرخواهی استفاده می‌کردند که احتمالاً تحت تأثیر زبان اولشان بود.

۵. بحث و نظر

این مطالعه بر فراوانی راهبردهای عذرخواهی به کاررفته توسط فراگیران ایرانی و روسی انگلیسی به عنوان یک زبان خارجی در بافت‌های رسمی و غیررسمی متمرکز بود. همچنین کاربرد تشدیدکننده‌ها برای شدت بخشیدن به عذرخواهی را مورد کاوش قرار داد. یافته‌ها نشان داد که انتخاب راهبردهای عذرخواهی و تشدیدکننده تحت تأثیر فاصله اجتماعی و پویایی قدرت بین طرفین صحبت می‌باشد. شرکت‌کنندگان ایرانی و روسی نشان دادند که آگاه هستند که چه موقع و چگونه به طور مناسب در هر دو موقعیت عذرخواهی کنند. با این همه، فراوانی راهبردهای عذرخواهی میان موقعیت‌های رسمی و غیررسمی متفاوت بود که نشانگر این بود که برای گویشوران بومی زبان انگلیسی و فراگیران روسی، سطح اجتماعی تأثیر بیشتری بر انتخاب راهبردها داشت. این یافته‌ها در راستای تحقیقی است که در گذشته پارک و گوان (۲۰۰۹) انجام دادند که در آن دریافتند که شرکت‌کنندگان آمریکایی و چینی از راهبردهای عذرخواهی متفاوت بر اساس بافت اجتماعی استفاده می‌کردند.

یافته های این مطالعه به بحث گسترده تر در مورد استراتژی های عذرخواهی بین فرهنگی با آشکار کردن تفاوت ها و شباهت های قابل توجهی بین زبان های بومی فارسی ، روسی و انگلیسی (ENS) کمک می کند. مطابق با تحقیقات قبلی ، به ویژه کوهن و اولشتاین (۱۹۸۳) ، زبان آموزان فارسی و روسی EFL ترجیح قوی برای عذرخواهی مستقیم با استفاده از فعل های عملکردی مانند "من عذرخواهی می کنم" یا IFID های رایج را نشان دادند که به عنوان نشانه های صریح عذرخواهی عمل می کنند. این رویکرد مستقیم در هر دو زمینه رسمی و غیررسمی رایج بود، که نشان می دهد که فارسی و روسی زبان ها در عذرخواهی خود برای جلوگیری از سوءتفسیر، شفافیت را ارزش می دانند. جالب است که استفاده از عذرخواهی مستقیم در این دو گروه در شرایط غیررسمی کمی بیشتر بود، در حالی که گویشوران بومی زبان انگلیسی رویکرد متنوع تری را نشان دادند و استراتژی های غیرمستقیم را در زمینه های کمتر رسمی ترجیح دادند. این تغییر در میان گویشوران بومی زبان انگلیسی با یافته های قبلی بلوم-کالکا و دیگران (۱۹۸۹)؛ فولمر و اولشتاین (۱۹۸۹) نشان می دهد که گویشوران زبان انگلیسی بیشتر به موقعیت های عملی متکی هستند که زمینه اجتماعی را بر بیان مستقیم عذرخواهی اولویت می دهند.

یکی دیگر از یافته های مهم ، اتکا به توضیحات به عنوان یک استراتژی عذرخواهی است که بیشتر توسط گویشوران بومی زبان انگلیسی نسبت به زبان آموزان فارسی و روسی استفاده می شد. استراتژی های توضیح توجیهی برای جرم ارائه شده است (به عنوان مثال ، "من تلفن همراه خود را ندارم") ، به عنوان ابزارهای عملی که تأثیر جرم را کاهش می دهد، عمل می کند. این یافته از مطالعه بلوم-کالکا و دیگران (۱۹۸۹) پشتیبانی می کند. استدلال بلوم-کالکا و دیگران (۱۹۸۹) که استراتژی های توضیح جهانی هستند و در هسته اعمال گفتار عذرخواهی هستند، با این حال فرکانس آنها در میان گروه های زبانی متفاوت است.

تسلط اجتماعی و فاصله اجتماعی به عنوان عوامل تأثیرگذار در انتخاب استراتژی های عذرخواهی مشاهده شد. گویشوران بومی زبان انگلیسی و زبان آموزان روسی نسبت به این متغیرها حساس تر بودند و استراتژی های خود را، به ویژه در تعامل با افراد با موقعیت اجتماعی بالاتر، مطابق با آن تنظیم می کردند. استفاده رایج از "لطفا" و تشدید کننده های فعل در هر سه گروه نشان می دهد که این دستگاه های زبانی به عنوان نشانه های مودبانه در عذرخواهی عمل می کنند و صداقت آنها را افزایش می دهند. این یافته از چارچوب اسکولن و اسکولون (۲۰۰۱) در مورد نقش فاصله اجتماعی در ارتباطات پشتیبانی می کند.

یک ویژگی فرهنگی منحصر به فرد که در فارسی شناسایی شده است عذرخواهی فراخوان نام خدا است که به عنوان یک راهبرد تشدید عمل کرد. این نشان می دهد عبارات مذهبی اغلب در اعمال گفتار فارسی برای تاکید بر صداقت و مودب بودن گنجانده می شوند. این راهبرد تشدید فرهنگی خاص، عذرخواهی های فارسی را از عبارات روسی و انگلیسی متمایز می کند و بر نقش انتقال عملی زبان اول در ارتباطات به زبان انگلیسی تأکید می کند.

فهی (۲۰۰۵) دریافت که کنش های گفتاری عذرخواهی شرکت کنندگان تحت تأثیر فاصله اجتماعی و پویایی قدرت میان شنوندگان و گویندگان است. در مطالعه حاضر راهبردهای عذرخواهی مورد استفاده شرکت کنندگان ایرانی و روسی در مقایسه با آنها که گویشوران بومی زبان انگلیسی استفاده می کردند، فرمولی تر بود. با این حال، در موقعیت های خاص، به نظر می رسد که فراگیران ایرانی و روسی به استانداردهای گویشور بومی در استفاده از راهبردهای عذرخواهی نزدیک می شوند. آشکارترین تجلی راهبردهای عذرخواهی در میان سه گروه، کاربرد هویت های فرمولی تشدید کننده IFID و توضیح یا توجیه بود. فرمول های عذرخواهی در مورد دعوت به شکیبایی و جبران رنجش به ندرت در هر سه زبان به کار رفت.

دیگر یافته شایان ذکر این مطالعه، که در راستای یافته های چویس (۲۰۲۱) در زبان کره ای است، کاربرد عذرخواهی فراگیران ایرانی و تلویحات ضمنی آن برای خط مشی انتخاب زبان شان است.

به طور کلی، یافته های این مطالعه این ایده را تقویت می کند که درک عذرخواهی تحت تأثیر هنجارهای عملی جهانی و خاص فرهنگ است. در حالی که IFIDs و توضیحات به عنوان راهبردهای متعارف در سراسر زبان ها عمل می کنند، درجه تنوع راهبرد توسط تأثیرات اجتماعی فرهنگی و کنوانسیون های زبانی شکل می گیرد. این مطالعه با برجسته کردن تفاوت های ظریف در الگوهای عذرخواهی در میان فارسی، روسی و انگلیسی زبان ها، به رشد تحقیقات در مورد عمل گرایی بین فرهنگی کمک می کند. تحقیقات آینده می تواند بیشتر بررسی کند که چگونه سطح مهارت، جنسیت و عوامل اجتماعی اضافی بر انتخاب های عملی دانش آموزان EFL در زمینه های عذرخواهی تأثیر می گذارد.

۶. نتیجه گیری

در خاتمه، یافته‌های این مطالعه نشان داد که عذرخواهی بخشی رایج در مکالمات معمولی در میان گویشوران انگلیسی است. با این حال، کنش گفتاری عذرخواهی می‌تواند برای فراگیران زبان انگلیسی که آن را به عنوان زبان دوم یا زبان خارجی می‌آموزند، چالش برانگیز باشد. بنابراین آگاهی جامعه شناختی-زبان شناختی و کاربردشناختی در میان فراگیران ایرانی و روسی برای ارتقای درک شان از جنبه‌های اجتماعی-کاربردشناختی عذرخواهی در انگلیسی ضروری است. این مساله به نوبه خود می‌تواند به معلمان در تمرکز بر تدریس کاربرد شناختی در کلاس زبان و فراهم کردن مطالب آموزشی مناسب یاری دهد. به علاوه، فهم بهتر در مورد تفاوت‌های فرهنگی در عذرخواهی می‌تواند به تحقیقات بین‌فرهنگی یاری رسانده و توانش ارتباطات درون‌فرهنگی و تعامل میان افراد با فرهنگ‌های متفاوت را ارتقا بخشد.

کاربردشناسی چالشی مهم برای فراگیران زبان در به دست آوردن ارتباطات درون‌فرهنگی ایجاد می‌کند. بنابراین برای فراگیران خارجی زبان انگلیسی اهمیت دارد که از کنش‌های گفتاری مناسب زبان دوم خود استفاده کنند تا توانش کاربردشناختی را در زبان مقصد به دست آورند. اسکولن و اسکولن (۲۰۰۱) استدلال نمودند که ارتباط بین‌فرهنگی و درون‌فرهنگی موفق به مدیریت کردن توانایی تأثیرگذاری به لحاظ کاربردشناختی و حساسیت بین‌فرهنگی هر دو وابسته است.

کاربردشناسی زبان دوم مانند دستور زبان را می‌توان در کلاس درسی زبان دوم از طریق فرایندهای تحولی آموزش داد. باردوی - هارلیگ و گریفین (۲۰۰۵) بر همبستگی میان توانش کاربرد زبان مقصد و فعالیت‌های کلاسی که آگاهی کاربردشناختی زبان دوم را ارتقا می‌دهند تاکید نمودند.

افزون بر آن گسترش آگاهی دانشجویان ایرانی و روسی و فهم تفاوت‌های فرهنگی میان فرهنگ زبان خود و فرهنگ زبان مقصد اهمیت دارد زیرا متغیرهای جامعه شناختی-زبان شناختی با استانداردهای فرهنگی پیوند دارند. علاوه بر آن، به فراگیران خارجی زبان انگلیسی باید از وگرایی میان کاربردشناسی زبان خود و کاربردشناسی زبان دوم آگاهی داد. بنابراین ارتقاء آگاهی در مورد تفاوت‌های فرهنگی در کنش گفتاری عذرخواهی در میان دانشجویان ایرانی و روسی می‌تواند ارتباط موفق آنها را در زبان مقصد ارتقا دهد. در حالی که تمرکز این تحقیق بر تولید کنش‌های گفتاری عذرخواهی به وسیله گوینده است، تحقیقات بیشتر می‌تواند پذیرش کنش‌های گفتاری عذرخواهی به وسیله شنونده را مورد کاوش قرار دهد. انجام مطالعات بین‌فرهنگی بر روی کنش‌های گفتاری عذرخواهی می‌تواند فهمی ارزشمند

از نظریه‌های ارتباطی درون‌فرهنگی فراهم آورد. آراسارات نام (۲۰۱۵)، کمک مقایسه‌های بین‌فرهنگی به فهم ارتباط درون‌فرهنگی را مورد تاکید قرار داده است.

مطالعات بیشتر می‌تواند سطوح مختلف مهارت زبان انگلیسی و تأثیر آن بر کنش گفتاری عذرخواهی را در میان فراگیران ایرانی و روسی و فراگیران دیگر زبان‌ها مورد کاوش قرار دهد. المسائید و همکاران (۲۰۱۸) نشان دادند که رابطه همبستگی مثبت میان سطح مهارت و کاربرد راهبردهای عذرخواهی وجود دارد که نشان می‌دهد که شرکت‌کنندگان با سطح مهارت پایین‌تر عذرخواهی را آشکارتر از آنها که دارای سطح مهارت بالاتر هستند نشان می‌دهند. علاوه بر این، پیشنهاد می‌شود محققانی که کنش‌های گفتاری را مورد بررسی قرار می‌دهند، متغیرهای خارجی بافت و هر دو موقعیت رسمی و غیر رسمی را در تحقیقات خود مورد نظر قرار دهند.

علاوه بر این، بهتر است مطالعات آینده تأثیر جنسیت و تفاوت در کاربرد کنش گفتاری عذرخواهی را در نظر بگیرند. این مطالعه بر زبان آموزان فارسی و روسی انگلیسی متمرکز بود که ممکن است تعمیم یافته‌ها را به سایر گروه‌های زبانی و فرهنگی محدود کند. این تحقیق موقعیت‌های رسمی و غیررسمی را بررسی کرد، اما زمینه‌های دیگر مانند ارتباطات آنلاین، سناریوهای محل کار یا عذرخواهی عاطفی مورد بررسی قرار نگرفت.

عواملی مانند ویژگی‌های شخصیتی، وضعیت عاطفی یا سابقه رابطه قبلی بین مخاطبان در نظر گرفته نشده‌اند که می‌توانند به طور قابل‌توجهی بر راهبردهای عذرخواهی تأثیر بگذارند. پرداختن به این محدودیت‌ها در تحقیقات آینده می‌تواند درک جامع‌تری از راهبردهای عذرخواهی در محیط‌های بین‌فرهنگی فراهم کند.

- احمدی، شیوا، & میرزایی حصاریان. (۲۰۲۳). واکاوی باز نمود نظام نوبت‌گیری سخن در گفتگوهای مجموعه درسنامهٔ پرفا. *زبان‌شناسی و گویش های خراسان*, ۱۴ (۴), ۱۹۷-۲۲۷.
- عسکری فورگ، فاروقی هندوالان، & جلیل الله. (۲۰۲۰). بررسی رابطه ی سن و جنسیت با شیوه‌ی بیان کنش گفتار شکایت در زبان فارسی. *زبان‌شناسی و گویش های خراسان*, ۱۲ (۲), ۹۹-۱۲۵.

References

- Al Masaeed, K., Waugh, L. R., & Burns, K. E. (2018). The development of interlanguage pragmatics in L2 Arabic: The production of apology strategies. *System*, 74, 98-108.
- Alfghe, A., & Mohammadzadeh, B. (2021). Realisation of the speech act of request, suggestion and apology by Libyan EFL learners. *SAGE Open*, 11(4), 21582440211050378.
- Alhusban, H. A., & Alshehri, N. (2022). “Wallah! I Beg Your Pardon...”: A Cross-cultural Study of Apology Speech Acts. *Journal of Intercultural Communication*, 22(1), 69-80.
- Alzeebaree, Y., & Yavuz, M. A. (2017). Realization of the speech acts of request and apology by middle eastern EFL learners. *Eurasia Journal of Mathematics, Science and Technology Education*, 13(11), 7313-7327.
- Arasaratnam, L. A. (2015). Research in intercultural communication: reviewing the past decade. *Journal of International and Intercultural Communication*, 8(4), 290-310.
- Austin, J. L., & Urmson, J. O. (1962). *How to Do Things with Words*. The William James Lectures Delivered at Harvard University in 1955. Clarendon Press.
- Bardovi-Harlig, K., & Griffin, R. (2005). L2 pragmatic awareness: Evidence from the ESL classroom. *System*, 33(3), 401-415.
- Barnlund, D. C., & Yoshioka, M. (1990). Apologies: Japanese and American styles. *International Journal of Intercultural Relations*, 14(2), 193-206.
- Beckwith, S., & Dewaele, J. M. (2008). The development of apologies in the Japanese L2 of adult English native speakers. *Birkbeck Studies in Applied Linguistics*, 3, 1-26.
- Billmyer, K., & Varghese, M. (2000). Investigating instrument-based pragmatic variability: Effects of enhancing discourse completion tests. *Applied Linguistics*, 21(4), 517-552.

- Blum-Kulka, S., House, J., & Kasper, G. (1989). *Cross-cultural pragmatics: Requests and apologies*. Norwood, NJ: Ablex.
- Blum-Kulka, S., Olshtain, E., (1984). Requests and apologies: A crosscultural study of speech act realization patterns (CCSARP). *Applied Linguist* ,5(3), 196–214.
- Brown, P., & Levinson, S. C. (1987). *Politeness: Some universals in language usage*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Butler, C. D. (2001). The role of context in the apology speech act: A socio-constructivist analysis of the interpretations of native English-speaking college students (Doctoral dissertation). University of Texas, Austin.
- Chang, Y. F. (2010). ‘I no say you say is boring’: the development of pragmatic competence in L2 apology. *Language Sciences*, 32(3), 408-424.
- Chejnova, P. (2021). Apology as a multifunctional speech act in Czech students'e-mails to their lecturer. *Journal of Pragmatics*, 183, 53-66.
- Choi, J. (2021). ‘I am sorry, but I have to speak Korean’: stancetaking through apology in public speech at an ‘English only’ Korean university. *Journal of Multilingual and Multicultural Development*, 1-11.
- Chunlin, Y. (2013). Males and Females in Making Apologies in Chinese Daily Conversations: the Differences and the Similarities?. *International Journal of Social Science and Humanity*, 3(3), 268.
- Cohen, A. D. (1996). Developing the ability to perform speech acts. *Studies in Second Language Acquisition*, 18(2), 253-267.
- Cohen, A. D., & Olshtain, E. (1981). Developing a measure of sociocultural competence: The case of apology 1. *Language Learning*, 31(1), 113-134.
- Cohen, A. D., & Olshtain, E. (1985). Comparing apologies across languages. *Scientific and Humanistic Dimensions of Language*, 31, 175-184.
- Crookall, D., & Saunders, D. (1989). *Communication and simulation*. Clevedon: Multilingual.
- Diegoli, E. (2025). “This apology doesn't seem sincere at all”(Meta) discourses around Will Smith's apology in English and Japanese YouTube comments. *Journal of Pragmatics*, 237, 68-81.
- Fahey, M. P. (2005). Speech acts as intercultural danger zones: A cross-cultural comparison of the speech act of apologising in Irish and Chilean soap operas. *Intercultural Communication*, 8. Retrieved from <http://www.immi.se/intercultural/>.
- Goffman, E. (1971). *Relations in public*, Allen Lane.

- Gonzalez, V., Chen, C. Y., & Sanchez, C. (2001). Cultural thinking and discourse organizational patterns influencing writing skills in a Chinese English-as-a-foreign-language (EFL) learner. *Bilingual Research Journal*, 25(4), 627-652. doi: 10.1080/15235882.2001.11074470
- Haristiani, N., & Christinawati, D. (2024). Interlanguage Pragmatic Competence of University Students: An Error Analysis of Apology Speech Act Strategies in Japanese Learners. *International Journal of Language Education*, 8(1), 1-19.
- Holling, M. A., Moon, D. G., & Jackson Nevis, A. (2014). Racist violations and racializing apologia in a post-racism era. *Journal of International and Intercultural Communication*, 7(4), 260-286. doi: 10.1080/17513057.2014.964144
- Holmes, J. (1988). "Oh excuse me please...": Apologizing in a foreign language. In B. Kettermann, P. Bierbaumer, & A. Karpf (Eds.), *English as a second language* (pp. 303-327). Tübingen: Narr.
- Holmes, J. (1990). Apologies in New Zealand English. *Language in Society*, 19(2), 155-199.
- House, J. (1988). "Oh excuse me please...": Apologizing in a foreign language. In B. Kettermann, P. Bierbaumer, & A. Karpf (Eds.), *English as a second language* (pp. 303-327). Tübingen: Narr.
- House.Park, H. S., & Guan, X. (2009). Cross-cultural comparison of verbal and nonverbal strategies of apologizing. *Journal of International and Intercultural Communication*, 2(1), 66-87.
- Hymes, D. (1967). Models of interaction of language and social setting. *Social Issues*, 33(29), 8-28.
- Hymes, D. (1971). Competence and performance in linguistic theory. *Language acquisition: Models and methods*, 1, 3-28.
- Jebahi, K. (2011). Tunisian university students' choice of apology strategies in a discourse completion task. *Journal of Pragmatics*, 43(2), 648-662.
- Jones, J. F. (2017). Comparing apologies in Australian English and Bahasa Indonesia: Cultural and gender perspectives. *Journal of Politeness Research*, 13(1), 89-119.
- Jung, E. (2004). 'Interlanguage pragmatics, apology speech acts', in C. L. Moder and A. Martinovic-Zic (eds), *Discourse across Languages and Cultures*, John Benjamins
- Kasper, G. (1997). *Can pragmatic competence be taught?* (NetWorks No. 6). Honolulu: University of Hawaii, Second Language Teaching & Curriculum Center. Retrieved from <http://www.lll.hawaii.edu/nflrc/NetWorks/NW6/>

- Kasper, G., & Dahl, M. (1991). Research methods in interlanguage pragmatics. *Studies in Second Language Acquisition*, 13(2), 215-247.
- Kulsawang, P., & Ambele, E. A. (2024). A Systematic Literature Review of Apology and Request Strategies in the EFL Context. *Indonesian Journal of English Language Teaching and Applied Linguistics*, 9(1), 33-53.
- Larina, Tatiana V. (2003). *Kategoriya Vežlivosti v Anglijskoj i Russkoj Kommunikativnyh Kul'turach* [Category "Politeness in England and Russian Communicative Cultures"]. Moscow: Publishing Russian Higher Educational Institution of People's Friendship.
- Lazare, A. (2005). *On apology*. Oxford University Press.
- Leech, G. (1983). *Principles of pragmatics*, Longman.
- Lipson, M. (1994). Apologizing in Italian and English. *IRAL-International Review of Applied Linguistics in Language Teaching*, 32(1), 19-40.
- Manes, J., & Wolfson, N. (1981). The compliment formula. In F. Coulmas (Ed.), *Rasmusrask studies in pragmatic linguistics: Conversational routine explorations in standardized communication situations and prepatterned speech* (pp. 115-132). The Hague: Mouton.
- Moon, D. G., & Holling, M. A. (2015). A politic of disruption: Race (ing) intercultural communication. *Journal of International and Intercultural Communication*, 8(1). doi:10.1080/17513057.2015.991073.
- Nureddeen, F. A. (2008). Cross cultural pragmatics: Apology strategies in Sudanese Arabic. *Journal of Pragmatics*, 40(2), 279-306.
- Okumura, K., & Wei, L. (2000). The concept of self and apology strategies in two cultures. *Journal of Asian Pacific Communication*, 10(1), 1-24.
- Olshtain, E. (1989). Apologies across languages. In Blum-Kulka, S., House, J., Kasper, G. (Eds.), *Cross-Cultural Pragmatics: Requests and Apologies* (pp. 55-73). Norwood, NJ: Ablex.
- Olshtain, E., & Cohen, A. D. (1983). Apology: A speech act set. In N. Wolfson & E. Judd (Eds.), *Sociolinguistics and Second Language Acquisition* (pp. 18-35). Rowley, Mass.: Newbury.
- Prachanant, N. (2016). A cross-cultural study of apology speech act realizations. *Journal of Social Sciences & Humanities*, 24, 43-58.
- Reiter, R. M. (2000). *Linguistic politeness in Britain and Uruguay: A contrastive study of requests and apologies* (Vol. 83). John Benjamins Publishing.

- Rintell, E. M., & Mitchell, C. J. (1989). Studying requests and apologies: An inquiry into method. In S. Blum-Kulka, J. House, & G. Kasper (Eds.), *Cross-Cultural Pragmatics: Requests and Apologies* (pp. 248-272). Norwood, NJ: Ablex.
- Scollon, R., & Scollon, S. W. (2001). *Intercultural Communication*. Oxford, Blackwell Publishing.
- Searle, J. R. (1969). *Speech acts: An essay in the philosophy of language* (Vol. 626). Cambridge University Press.
- Shark, P. (2019). The effects of Explicit/Implicit instructions on the development of advanced EFL learners' pragmatic knowledge of English: Apology speech act. *Journal of Language Teaching and Research*, 10(1), 76.
- Stockwell, P. (2002). *Sociolinguistics*. Routledge: London and New York.
- Vollmer, H. J., & Olshtain, E. (1989). The language of apologies in German. In S. Blum-Kulka, J. House, & G. Kasper (Eds.), *Cross-Cultural Pragmatics: Requests & Apologies* (pp. 197-218). Norwood, NJ: Ablex.
- Wei, M. (2024). A contrastive study of Chinese and American online complaints: Speech act construction in relation to face management. *Pragmatics and Society*, 15(3), 376-399.
- Wolfson, N., Marmor, T., & Jones, S. (1989). Problems in the comparison of speech acts across cultures. *Cross-Cultural Pragmatics: Requests and Apologies*, 31, 174-196.
- Wouk, F. (2006). The language of apologizing in Lombok Indonesia. *Journal of Pragmatics*, 38(9), 1457-1486.
- Xiang, H. (2006, March). "A contrastive study of apologies: Chinese and British." Paper read at the LAUD Symposium, Intercultural Pragmatics: Linguistic, Social, and Cognitive Approaches, 27-30.
- Yang, T. K. (2002). A Study of Korean EFL Learners' Apology Speech Acts: Strategy and Pragmatic Transfer Influenced by Sociolinguistic Variations. *Pan-Pacific Association of Applied Linguistics*, 6(2), 225-243.
- Yung-Fu Chang. (2010). 'I no say you say is boring': The development of pragmatic competence in L2 apology. *Language Sciences*, 32(3), 408-424.

The Apology Speech Act Realizations Patterns among Persian EFL Learners, Russian EFL Learners and English Native Speakers: A Cross-Cultural Study

Abstract

This study aimed to examine apology strategies used by Iranian and Russian students learning English as a foreign language (EFL) in both informal and formal contexts, as part of the Cross-Cultural Speech Act Realization Patterns (CCSARP) project. Additionally, the study sought to explore the impact of social distance and social dominance on the frequency of apology strategies and internal intensifiers across Russian, Persian, and English languages. The study included 84 participants who engaged in two role-play apologizing situations, which were then coded according to Blum-Kulka, House, and Kasper's apology taxonomy and analyzed. The results indicated that Persian and Russian EFL learners used more formulaic pragmatic structures compared to English native speakers (ENS), with the most frequent apology semantic formula used in Persian being Illocutionary Force Indicating Devices (IFID) and in Russian being Explanation or account. Moreover, the values assigned to the external context variables affected the frequency of internal intensifiers in different situations. The study's implications for intercultural communication are also discussed.

Keywords: Apology strategies, Cross-cultural study, Social status, The Cross-Cultural Speech Act Realization Patterns